

Consiliul pentru Prevenirea Torturii

Mecanismul Național de Prevenire a Torturii

RAPORT

**privind vizita preventivă/de monitorizare efectuată la
Izolatorul de Detenție Provizorie din cadrul
Inspectoratului de Poliție Ungheni
din data de 20 aprilie 2023**

Membrii Consiliului pentru Prevenirea Torturii:

Ceslav PANICO, Avocatul Poporului (Ombudsmanul);

Maia BĂNĂRESCU, Avocatul Poporului pentru Drepturile Copilului, până în iulie 2023;

Olesea DORONCEANU, membru al Consiliului;

Iuliana CUREA, membru al Consiliului;

Gheorghe BOSÎL, membru al Consiliului;

Ludmila MARANDICI, membru al Consiliului.

I. PRELIMINARII

La data de 20 aprilie 2023, între orele 11:15–12.30, membrii Consiliului pentru Prevenirea Torturii (în continuare Consiliul), au efectuat o vizită preventivă la Izolatorul de Detenție Provizorie (IDP) din cadrul Inspectoratului de Poliție Ungheni (în continuare IP Ungheni).

- **Denumirea instituției:** Izolatorul de Detenție Provizorie din cadrul IP Ungheni
- **Tipul instituției:** închisă
- **Adresa:** or. Ungheni, str. Națională nr.20
- **Data:** 20 aprilie 2023
- **Tipul și/sau obiectivul vizitei:**
 - Monitorizarea situației actuale și implementării recomandărilor CpPT ca urmare a vizitelor desfășurate anterior (26 septembrie 2017)
 - Monitorizarea respectării drepturilor persoanelor deținute împotriva torturii și altor pedepse ori tratamente cu cruzime, inumane sau degradante.
- **Mandatul CPT:**

Consiliul pentru Prevenirea Torturii a fost instituit la data de 24 octombrie 2016 în corespundere cu prevederile Legii nr.52 din 03.04.2014 cu privire la Avocatul Poporului (Ombudsmanul).

Scopul Consiliului este de a proteja persoanele împotriva torturii și altor pedepse ori tratamente cu cruzime, inumane sau degradante, în calitate de Mecanism Național de Prevenire a Torturii, în conformitate cu Protocolul opțional la Convenția împotriva torturii și a altor pedepse ori tratamente cu cruzime, inumane sau degradante.

În conformitate cu prevederile art. 30 și 32 din *Legea nr.52 din 2014 cu privire la Avocatul Poporului (Ombudsmanul)*, precum și conform punctului 5 din *Regulamentul de organizare și funcționare a Consiliului pentru Prevenirea Torturii*, Consiliul pentru Prevenirea Torturii poate efectua vizite (neanunțate) preventive și de monitorizare în locurile unde se află sau se pot afla persoane private de libertate.

- **Numele membrilor echipei de vizită:**
 - Olesia DORONCEANU
 - Iuliana CUREA
 - Gheorghe BOSÎI
 - Ludmila MARANDICI

Metodologia aplicată:

Membrii echipei de monitorizare au utilizat mai multe metodologii în scopul colectării și raportării informațiilor necesare: conversații cu managerul izolatorului și personalul administrativ; inspecția tuturor încăperilor/spațiilor/celulelor folosite de persoanele private de libertate și de personalul din cadrul IDP; observația; analiza și verificarea registrelor prezentate; analiza dosarelor personale/medicale ale persoanelor private de libertate; efectuarea fotografiilor; verificarea termenelor de valabilitate a produselor/preparatelor medicale și a funcționalității dispozitivelor.

II. INFORMAȚII GENERALE DESPRE INSTITUȚIE – IDP IP Ungheni

Izolatorul din cadrul IP Ungheni, este destinat detenției persoanelor reținute pe un termen de 72 ore, și este amplasat la demisolul edificiului inspectoratului. Izolatorul a fost renovat și modernizat din fondurile Uniunii Europene, în conformitate cu standardele internaționale în materia respectării drepturilor și libertăților fundamentale ale persoanelor aflate în detenție provizorie.

IP Ungheni deservește raioanele Ungheni, Nisporeni și poliția de frontieră.

Izolatorul dispune de **5 celule cu o capacitate maximă de 13 de locuri.**

În mediu în izolator se dețin 5-7 persoane pe lună.

Cooperarea

La începutul vizitei, membrii Consiliului au discutat cu reprezentanții și personalul din cadrul Izolatorului, care au manifestat deschidere spre colaborare, comunicare directă și neîngrădită pe perioada vizitei. În cadrul discuțiilor au fost menționate obiectivele vizitei Consiliului, s-a făcut referire asupra mecanismelor și nivelul de implementare a recomandărilor CpPT din vizitele anterioare. De asemenea, s-au solicitat informații generale despre izolator/instituție și dificultățile de sistem cu care se confruntă izolatorul/instituția în raport cu persoanele deținute. Accesul membrilor CpPT spre izolator și în izolator a fost asigurat fără impedimente.

Discuțiile au fost purtate cu șeful serviciului detenție și escortă Dl Adriano TANAS și șeful interimar al IP Ungheni, Dl Vasile BURLACU.

Consiliul a constatat și apreciază îmbunătățirea semnificativă a condițiilor materiale de detenție după renovarea izolatorului precum și eforturile depuse de personalul angajat în vederea respectării și implementării recomandărilor CpPT pentru asigurarea respectării drepturilor persoanelor reținute/deținute în izolator. Pe pereții din Izolator sunt amplasate pliante privind drepturile și obligațiile persoanelor reținute.

Informațiile despre instituția Ombudsmanului ca mecanism de prevenire a torturii sunt plasate pe panoul informativ la intrarea în inspectorat, iar angajații Izolatorului cunosc atribuțiile CpPT. Informațiile despre mandatul, atribuțiile, drepturile și componența Consiliului pentru Prevenirea Torturii urmează a fi actualizate.

Rezumat al informațiilor furnizate de șeful Izolatorului

- Personalul izolatorului este format din 13 persoane, 1 femeie și 12 bărbați. O funcție este vacantă. În Izolator există 2 funcții a câte 0,5 salarii de lucrători medicali- ocupate.
- La momentul vizitei, în izolator **era plasată o persoană reținută. Termenul de detenție nu depășea 72 de ore**
- În perioada ianuarie – aprilie 2023 în izolator au fost plasați 51 deținuți. **Termenul maxim de deținere în izolator este de 72 ore. Din declarațiile administrației în perioada de carantină se dețineau și până la câteva zile. Consiliul constată, după consultarea registrelor, respectarea acestui termen legal.**

- Fiecare deținut este supus percheziției corporale la intrarea în izolator, examinat de medic, întocmit dosarul personal, familiarizat cu regimul de detenție și plasat în celulă. Fiecare deținut este asigurat cu produse de igienă (hârtie igienică, săpun, șampon, prosop, periuță și pasta de dinți, șlapi) și lenjerie de pat curată. Dosarul fiecărui deținut este remis către Penitenciarul nr. 13 Chișinău, la momentul transferării deținutului în această instituție.
- Alimentarea deținuților corespunde tuturor normelor sanitar-igienice. Deținuții primesc alimentația în celule, de 3 ori pe zi, în baza unui contract cu un agent economic din or. Ungheni. Coatele cu produse alimentare de la rude sunt interzise, pentru a preîntâmpina apariția infecțiilor toxico-alimentare. În Registrul de evidență a alimentării se poate deduce că unii deținuți nu primesc mâncarea de 3 ori pe zi. Din relatările administrației este datorat acest fapt, escortării reținuților în fața procurorilor sau a judecătorilor.
- Persoanele private de libertate sunt responsabile de curățenia în celulele unde sunt plasați.
- Nu este îngăduit accesul la plimbări, la medic sau avocat.

Consiliul salută faptul că o parte din problemele/impedimentele cu care se confruntau reprezentanții IP Ungheni expuse în vizita precedentă din septembrie 2017 au fost soluționate:

- Toate celulele sunt reparate și funcționale
- Celulele sunt dotate cu minimumul necesar și asigurate cu lenjerie de pat (în 2017 IP era asigurat cu lenjerie de pat și inventar învechi și deteriorat).

III. CONSTATĂRILE CpPT

- Membrilor Consiliului le-a fost asigurat accesul neîngrădit la toate spațiile/celulele și încăperile solicitate a fi verificate, în special:
 - biroul de supraveghere video;
 - 5 celule de detenție provizorie;
 - curtea de plimbare;
 - cabinetul medical;
 - camerele de intervievare/audiere și întrevedere cu avocatul;
 - bucătăria izolatorului;
 - spațiul pentru depozitarea diferitor produse;
- Izolatorul se află într-o stare materială foarte bună, inclusiv celulele și alte încăperi cu mici excepții. În celula nr. 26 tencuiala de pe pereți cade, se simte mușcăi. Din relatările administrației agentului economic care a efectuat reparația i s-au înaintat câteva notificări în anul 2021 pentru a repara deficiențele apărute, dar acesta nu a intervenit până la moment.
- Asistență psihologică pentru asigurarea consilierii persoanelor deținute are loc prin intermediul psihologului din inspectorat;
- Izolatorul dispune de două unități de transport.
- Asistența medicală este asigurată de doi felceri, fiecare pe 0,5 salariu.

Consiliul a solicitat pentru consultare prezentarea tuturor registrelor și a avut acces neîngrădit la toate. Registrele prezentate sunt întocmite în conformitate cu un nomenclator elaborat de către Inspectoratul General de Poliție.

Consiliul a consultat următoarele registre prezentate:

- Registoru de evidență a fișelor de examinare medicală la intrarea în izolator – sunt înregistrate 62 persoane reținute, inclusiv 1 persoană reținută de poliția de frontieră. În anul 2022 lipsesc înregistrările din luna ianuarie.
- Registorul de evidență a solicitărilor 112, în anul 2022 și 2023 a fost câte o solicitare.
- Registorul de evidență a scoaterii din camere și celule și a plimbărilor la aer liber/baie.
- Registorul de evidență a examinării zilnice a persoanelor reținute/arestate, plasate în IP Ungheni;
- Registoru de evidență a examinării medicale a persoanelor plasate în IP în momentul transferării și sau eliberării;
- Registorul persoanelor plasate în IP Ungheni. Aici sunt indicate ora plasării și datele persoanei plasate;
- Registorul de evidență a cazurilor de leziuni corporale, traumatisme, automutilări, greva foamei. Nu există o procedură de intervenții în caz de declarare a grevei foamei. În anul 2022 a fost înregistrată o tentativă de suicid.
- Registorul de evidență a informării asupra drepturilor și obligațiilor reținuților/deținuților, notificarea terților cu privire la reținere.
- Registorul pentru înregistrarea și raportarea cazurilor de tortură, tratament inuman sau degradant.
- Registorul de evidență a întrevederilor și transmiterii hainelor de sezon în IDP.
- Registorul de evidență a recepționării și transmiterii plângerilor, declarațiilor sau altor informații despre faptele de tortură, tratament inuman sau degradant. Nu are nici un înscris.

În cabinetul medical, se păstrau înscrieri despre starea de sănătate a deținuților, care se conțin în Fișele examinării medicale a persoanelor reținute și arestate în IP care conțin informații despre data și ora examinării, starea generală, date obiective constatate.

Consiliul a examinat câteva fișe și a constatat că deși felcerul constată *“traume vechi pe diverse părți ale corpului”* descrierea se face conform legislației localizarea concretă și dimensiunile traumelor sau mecanismul de provocare. Este salutabilă semnarea fișei de către persoana supusă examinării medicale. Dosarele medicale se păstrează în safeu ceea ce asigură confidențialitatea datelor cu caracter medical. Asigurarea cu medicamente are loc prin procurări efectuate de către IDP la solicitările lucrătorilor medicali.

Nu există o procedură de management a medicamentelor. La fel, nu există o procedură de management a deșeurilor medicale.

CpPT recomandă:

- Elaborarea unei proceduri operaționale de management a medicamentelor.
- Elaborarea unei proceduri operaționale de management a deșeurilor medicale.
- Elaborarea unei proceduri operaționale de intervenții în caz de declararea grevei foamei
- A înregistra convorbirile telefonice ale deținutului în registorul de notificare a unei persoane terțe despre faptul detenției.

IV. TRATAMENTUL DEȚINUȚILOR

La momentul vizitei, Consiliul a discutat cu singura persoană aflată în izolator la momentul vizitei. Acesta nu a înaintat careva alegeri de tortură sau rele tratamente din declarațiile acestora. Persoana reținută a menționat că starea materială în izolator față de anul 2017 când a mai fost aici plasat s-a îmbunătățit semnificativ. Despre alimentare a menționat că în ziua reținerii a fost asigurat cu o singură masă, deși ora reținerii este 10-00. Plasarea în izolator a avut loc la ora 18-00, până la acel moment fiind audiat de ofițerul de urmărire penală.

Personalul din cadrul izolatorului a subliniat faptul că toate persoanele anterior plasării în izolator sunt percheziționate; toate leziunile corporale sunt fixate și înregistrate în registre speciale. În toate celulele, în spațiile de plimbări, precum și la intrările în sediul izolatorului sunt instalate camere video care constituie o garanție contra relexor tratamente. Nu au fost înregistrate careva cazuri de violență între deținuți și nici cazuri de suicid.

Spațiile de deținere au lumină naturală abundentă, ventilație și încălzire adecvată. Fiecare celulă este dotată cu buton de alarmă prin intermediul căruia deținuții pot solicita ajutor.

Accesul la plimbări, din spusele angajaților este acordat zilnic, de mai multe ori pe zi, în deosebi persoanelor fumătoare.

În izolator nu este prevăzut accesul persoanelor cu dizabilități.

GARANȚII ÎMPOTRIVA TORTURII ȘI A RELEXOR TRATAMENTE

a) Accesul la un avocat.

Izolatorul dispune de spații special amenajate pentru discuții confidențiale cu avocatul/procurorul/ofițerul de urmărire penală. Camerele pentru întrevderi **sunt supravegheate video și audio (accesul la înregistrările audio le au numai IGP)**, dispun de masă, scaune, încăperea este curată, fiind reparată concomitent cu celelalte spații ale izolatorului. Există lista avocaților de serviciu.

b) Examenul medical

Cabinetul medical corespunde cerințelor de funcționare.

Izolatorul dispune de serviciu medical amenajat pentru acordarea asistenței medicale unde activează un felcer pe jumătate de normă. Nu este asigurată prezența personalului medical 24/24 ore în incinta izolatorului, dar la necesitate în timpul nopții sunt chemați de personalul de gardă.

La necesitate, în cazuri de urgențe medicale este solicitat serviciul 112, care este înregistrat în registru separat.

Este salutabilă angajarea pe 0,5 normă a două persoane în calitate de lucrători medicali în izolator. Acest fapt permite ieșirea în concediu a lucrătorilor medicali și lipsa necesității de a fi chema la

serviciu pe perioada aflării în concediu. Astfel, una din recomandările din anul 2017 a fost îndeplinită.

c) Informațiile privind drepturile acordate deținuților

Administrația izolatorului susține că tuturor persoanelor reținute le sunt aduse la cunoștință drepturile/obligațiile de care beneficiază în momentul reținerii și se eliberează un exemplar la mână.

Consiliul constată că accesibilitatea persoanelor deținute la informațiile cu privire la drepturile lor sunt limitate, fiind expuse doar pe un panou pe coridor. Prin urmare se recomandă actualizarea și plasarea informațiilor și în celule/curtea de plimbare cu includerea informațiilor despre mandatului CpPT și/sau altor instituții responsabile de protecția drepturilor lor.

CONDIȚIILE DE DETENȚIE

a) Condițiile de trai

Condițiile materiale de detenție din celule sunt satisfăcătoare și corespund standardelor naționale și internaționale. Aceste condiții sunt urmare a reparațiilor efectuate în anul 2019. Izolatorul este dotat cu paturi, saltele, perne și lenjerie. Totodată în depozitele izolatorului sunt articole sanitare necesare. Iluminarea naturală în unele celule este puțin insuficientă, dar este acoperită de iluminarea artificială.

Celulele sunt pentru detenția a 2-3 persoane și corespund normelor spațiului minim de detenție. În celula 26 este necesară reparația, dat fiind că a căzut tencuiala de pe pereți, cel mai probabil din cauza umidității. În acest sens trebuie înaintată solicitarea către antreprenorul care a efectuat reparația de a remedia deficiențele apărute.

În celule sunt instalate sisteme de comunicare a gardienilor cu deținuții.

Izolatorul dispune de dulapuri cu lacăte unde se pot păstra lucrurile/hainele reținuților/arestaților și a persoanelor care vizitează izolatorul.

Celulele sunt dotate cu sistem video.

b) Igiena

Patul, saltelele și lenjerie de pat erau curate (unele noi). Lenjerie se spală la mașina de spălat din izolator.

Veceul este izolat de restul celulei. În încăperea sanitară există lavoar, duș, iar boilerul asigură posibilitatea îmbăierii deținuților. Administrația asigură deținuții cu articole igienice.

c) Aprovizionarea cu apă și alimente

Toate persoanele au acces nelimitat la apă potabilă (este utilizată apa din apeduct).

Din afirmațiile administrației izolatorului, alimentația deținuților este bună, de 3 ori pe zi în baza unui contract cu un agent economic. Produsele alimentare se aduc în caserole sigilate și se distribuie în celule deținuților. Coletele cu produse alimentare de la rude sunt interzise. Administrația a

menționat că pentru reținuții de confesiune musulmană care sunt plasați în izolator este adusă hrană specifică confesiunii.

Provocări:

- Lipsește meniul zilei.

d) Activități zilnice

Persoanele reținute/arestate au acces neîngrădit la aer liber și plimbări. Curtea pentru plimbări era curată și dispune de un acoperiș în caz de ploaie.

Deoarece plasarea persoanelor are loc pe un termen de 72 ore, Consiliul recomandă administrației să identifice activități ocupaționale în vederea menținerii sănătății mintale a deținuților și oferirea serviciilor de asistență psihologică.

e) Contact cu lumea exterioară

Administrația izolatorului susține că persoanele reținute/arestate pot fi vizitate de avocat și pot transmite corespondența rudelor. Anunțarea rudelor are loc prin intermediul conducătorului izolatorului.

Consiliul constată că contactul deținuților cu lumea exterioară trebuie înregistrat în registru. Astfel, chiar și cei care nu vor să anunțe careva persoane despre detenția sa, trebuie să fie înscris acest refuz în registru.

V. STATUTUL IMPLEMENTĂRII RECOMANDĂRILOR CpPT

Analizând recomandările din Raportul precedent, din 26 septembrie 2017 constatăm că:

- ✓ 3 recomandări se mențin;
- ✓ 1 nu a fost verificată;
- ✓ 6 recomandări au fost implementate.

	Recomandările CpPT 2017	Starea de fapt în 2022
1.	Excluderea practicii de deținere a persoanelor în izolator mai mult de 72 ore;	Recomandarea executată.
2.	Asigurarea că registrele de evidență să fie în corespundere cu cerințele procedurale și să fie gestionate cu acuratețe toate înscrierile;	Recomandarea se menține.
3.	Asigurarea persoanelor deținute cu lenjerie de pat și seturi igienice (pentru bărbierit, pasta/periute de dinți, săpun);	Recomandarea executată
4.	Identificarea unor proceduri/mecanisme clare în cadrul izolatorului/inspectoratului din Ungheni privind plângerile confidențiale adresate de către deținuți	Recomandarea se menține

	Procurorilor, Avocatului Poporului, asociațiilor obștești privind rele tratamente/alegații la tortură pretinse a fi suferite în Izolator sau din momentul reținerii a persoanelor;	
5.	Elaborarea și aprobarea Registrelor standardizate pentru activitatea IDP, inclusiv persoanele responsabile de completare conform fișei postului.	Recomandare îndeplinită
6.	Asigurarea condițiilor materiale minime de detenție în izolatorul Inspectoratului;	Recomandarea executată. Totuși în celula nr. 26 urmează să fie remediate deficiențele apărute după reparația capitală, prin notificarea acestui fapt antreprenorului.
7.	Asigurarea persoanelor reținute din izolator cu hrană de calitate cu respectarea condițiilor sanitare și în conformitate cu prevederile Hotărârii Guvernului nr. 609 din 29.05.2006, privind normele minime de alimentare zilnică și obiectele de toaletă și menaj ale deținuților;	Recomandarea executată. Totuși trebuie rezervată hrana pentru persoanele care din diferite motive sunt scoși din izolator și nu pot lua una din mese. De exemplu pentru a se prezenta în fața unui procuror sau a unui judecător.
8.	Asigurarea celulelor cu ventilarea sistematică, cu vizualizarea graficului de lucru a ventilației artificiale;	Recomandarea executată. Izolatorul dispune de seturi de un sistem de ventilare performant.
9.	Asigurarea că examinarea medicală să fie efectuată de medic la intrarea și ieșirea persoanelor din IDP prin înscrierea constatărilor în registre standardizate;	Recomandarea executată. Sunt întocmite două registre în care sunt înscrise datele respective.
10.	Asigurarea examinării medicale în condiții de confidențialitate și păstrarea documentației medicale în condiții sigure; 11. Informarea personalului privitor la prevederile Ordinului IGP nr.54 din 27 martie 2015 (inclusiv conducerea inspectoratului) și implementarea în practică; 12. Asigurarea că datele medicale sunt inaccesibile personalului non-medical;	În biroul medicului nu este înregistrare video.
11.	Identificarea soluțiilor privind posibilitatea amenajării unui acoperiș de protecție și a unor scaune sau bănci pe timp de ploaie/ninsori a persoanelor deținute în izolator,	Recomandare executată. A fost instalată copertina deasupra curții de plimbări.

în siguranță.	
---------------	--

VI. RECOMANDĂRI:

Inspectoratului General al Poliției Inspectoratului de Poliție Ungheni: -

1. Asigurarea reparării spațiilor din izolator care s-au deteriorat, în special celula nr. 26.
2. Asigurarea evidenței și documentării adecvate a leziunilor corporale la reținuți în corespundere cu *Ordinul (comun) nr.77* din 31.12.2013 a Procuraturii Generale privind aprobarea Regulamentului cu privire la procedura de identificare, înregistrare și raportare a pretinselor cazuri de tortură, tratament inuman sau degradant; instruirea personalului medical în respectarea acestor prevederi.
3. Asigurarea evidenței convorbirilor telefonice ale deținuților prin instituirea registrelor speciale în acest sens, și înscrierea tuturor datelor despre notificarea terților despre detenție sau refuzul deținutului de a notifica vreo persoană despre detenție .
4. Actualizarea și plasarea informațiilor despre drepturile și obligațiile deținuților și în celule/curtea de plimbare/sala pentru întrevederi, cu includerea informațiilor despre mandatul CpPT și/sau altor instituții responsabile de protecția drepturilor lor.
5. Asigurarea deținuților cu alimentație (dietă) de 3 ori pe zi, inclusiv pe parcursul escortării la instituțiile de drept – procuratură, judecătore.
6. Asigurarea (la necesitate) cu servicii de consiliere psihologică a deținuților și identificarea activităților ocupaționale (ziare, radio) în vederea menținerii sănătății mintale a deținuților.
7. Asigurarea accesului în izolator: spații de acces, holuri și a unei celule la necesitățile persoanelor cu nevoi speciale: pat, veceu, lavoar, duș. Totodată ajustarea/acomodarea spațiilor de uz comun (spațiul pentru plimbări) la necesitățile persoanelor cu dizabilități.
8. Elaborarea unei proceduri operaționale de management a medicamentelor, cu remiterea PSO în adresa Oficiului Avocatului Poporului.
9. Elaborarea unei proceduri operaționale de management a deșeurilor medicale, cu remiterea PSO în adresa Oficiului Avocatului Poporului..
10. Elaborarea unei proceduri operaționale de intervenții în caz de declararea grevei foamei, cu remiterea PSO în adresa Oficiului Avocatului Poporului.

Informarea CpPT privind măsurile luate în vederea implementării recomandărilor sau a măsurilor și termenii de implementare ale acestora, conform legii.

Prin prezenta semnătură, confirmăm că acest raport a fost aprobat prin consens de către toți membrii Consiliului pentru Prevenire a Torturii la ședința din 30 august 2023.

Raportul se semnează doar de Președintele Consiliului pentru prevenirea torturii.

**Ceslav PANICO,
Avocatul Poporului (Ombudsmanul)
Președintele Consiliului pentru prevenirea Torturii**